Health and Care Research Wales Evidence Centre
Canolfan Dystiolaeth Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru

GIG CYMRU NHS WALES | Iechyd Cyhoeddus Cymru Public Health Wales

Offer rhagfynegi risg cyn llawdriniaeth sy'n rhagfynegi risg oedolion sy'n cael llawdriniaeth o forbidrwydd: Adolygiad o'r Dystiolaeth

Mehefin 2025

Alesha Wale, Toby Ayres, Hannah Shaw, Salina Khatoon, Claire Morgan, Amy Fox-McNally, Kirsty Little, Nathan Bromham, Jessica Williams, Jacob Davies, Rhiannon Tudor Edwards, Praveena Pemmasani, Claire Dunstan, Adrian Edwards, Alison Cooper, Ruth Lewis

Cefndir

Mae offer rhagfynegi risg yn chwarae rhan hanfodol mewn gofal cyn llawdriniaeth drwy amcangyfrif pa mor debygol yw canlyniadau negyddol neu gymhlethdodau. Mae hyn yn arbennig o werthfawr mewn **lleoliadau risg isel megis canolfannau llawfeddygol.**

Nod yr adolygiad hwn oedd:

- nodi a mapio'r dystiolaeth ar gyfer **14 offeryn rhagfynegi risg cyn llawdriniaeth wedi'u dilysu** sy'n cael eu defnyddio mewn lleoliadau llawfeddygol dewisol a di-frys ar hyn o bryd yng Nghymru
- adolygu a dewis offer yr ystyrir eu bod fwyaf priodol yng nghyd-destun canolfannau llawfeddygol

Datblygwyd yr astudiaeth hon mewn cydweithrediad â Gofal wedi'i Gynllunio Cymru.

Sylfaen y Dystiolaeth

Cyhoeddwyd yr astudiaethau a gafodd eu cynnwys yn yr adolygiad hwn rhwng 1999 a 2024.

I ddechrau, cafodd cyfanswm o **118 o astudiaethau dilysu allanol** eu nodi mewn perthynas â 12 offeryn rhagfynegi risg.

Roedd **llawer o amrywiaeth rhwng y 118 astudiaetho** ran:

- **pa arbenigeddau llawfeddygol** y mae'r offer rhagfynegi risg yn berthnasol iddyn nhw
- **sut mae cymhlethdodau'n cael eu diffinio**
- **pa fesurau sy'n cael eu defnyddio** i bennu gallu rhagfynegol offeryn

Mae hyn yn gwneud cymariaethau uniongyrchol yn heriol iawn.

4

Cafodd **pedwar** offeryn eu dewis i'w dadansoddi'n fwy manwl.
Nodwyd cyfanswm o **76 o astudiaethau** mewn perthynas â'r pedwar offeryn rhagfynegi risg hyn.

Cyfyngiadau'r Dystiolaeth

- **Ni chanfuwyd unrhyw dystiolaeth ar allu offer rhagfynegi risg i ddewis cleifion sy'n addas ar gyfer canolfannau llawfeddygol.**
- Mae'n **aneglur** a allai canfyddiadau'r astudiaethau fod **yn berthnasol i'r DU.**
- **Ni chafodd ansawdd yr astudiaethau eu harfarnu**, felly dylid bod yn ofalus wrth ddehongli'r canfyddiadau.
- Ni chanfuwyd unrhyw dystiolaeth sy'n asesu gallu rhagfynegol dwy offeryn: Cyfrifiannell Risg Carlisle, a Sgôr Risg Darbodus yr Archwiliad Laparotomi Argyfwng Cenedlaethol.

Ni nodwyd unrhyw offeryn a ragfynegodd gymhlethdodau'n ddigonol ar gyfer pob **arbenigedd llawfeddygol**. Oherwydd hyn, **hwyrach y bydd rhai offer yn fwy addas ar gyfer mathau penodol o lawdriniaethau nag eraill**, neu efallai y bydd angen **cyfuniad o offer** i asesu lefel risg unigolyn yn ddigonol.

Prif Ganfyddiadau

Ni ddylai unrhyw offeryn gael ei ddefnyddio ar ei ben ei hun i wneud penderfyniadau clinigol

	Nifer yr astudiaethau dilysu allanol a gallu rhagfynegol yn ôl math o lawdriniaeth			
Math o Lawdriniaeth	**ACS NSQIP**	**ASA System Ddosbarthu**	**P-POSSUM**	**RCRI**
Clust, trwyn a gwddf			1 (Gweddol)	
Cyffredinol	12 (Gwael iawn neu wael)	1 (Gwael iawn neu wael)	5 (Gwael iawn neu wael)	
Gynaecoleg	1 (Gwael iawn neu wael)		1 (Gwael iawn neu wael)	
Cymysg (sawl math o lawdriniaeth)	3 (Da neu ardderchog)	2 (Gweddol)		9 (Gweddol)
Niwrolawdriniaeth	4 (Gwael iawn neu wael)			
Orthopedig	6 (Gwael iawn neu wael)	3 (Gwael iawn neu wael)		2 (Gweddol)
Plastig	2 (Gweddol)			
Wroleg	3 (Gwael iawn neu wael)	1 (Gwael iawn neu wael)		1 (Gwael iawn neu wael)
Thorasig	1 (Gweddol)			
Fasgwlaidd	1 (Gwael iawn neu wael)	2 (Gwael iawn neu wael)		1 (Gweddol)

Gallu rhagfynegol ar gyfer cymhlethdodau cymysg

- Gwael iawn neu wael
- Gweddol
- Da neu ardderchog

Mae lefel y *'gallu rhagfynegol ar gyfer cymhlethdodau cymysg'* yn dangos gallu pob offeryn i ragweld **dau neu fwy o gymhlethdodau a allai godi o lawdriniaeth benodol.**

Nifer yr astudiaethau dilysu allanol ar gyfer pob offeryn

Mae astudiaeth ddilysu allanol yn asesu pa mor dda y mae model rhagfynegi'n perfformio.

Roedd y mathau o lawdriniaeth yn amrywio yn ôl astudiaeth. I gael gwybod **pa fathau o lawdriniaeth a gafodd eu cynnwys yn y setiau data cymysg**, darllenwch yr adroddiad llawn neu'r crynodeb clinigol isod.

Mae angen ymchwil pellach sy'n defnyddio dulliau cyson
i gael dealltwriaeth well o allu rhagfynegol offer rhagfynegi risg.

Mae **crynodeb clinigol** o ganfyddiadau'r astudiaeth hon wedi'i gynhyrchu i **roi canllawiau ar ddefnyddio'r offer rhagfynegi risg hyn**, ac mae ar gael yma.

Mae'r adolygiad llawn, **gan gynnwys ystyriaethau economaidd**, ar gael yma:
https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2025.06.27.25330118v1